

COSINZEANA

REVISTA ILUSTRATĂ SAPTAMĂNALĂ

□

REDACTOR: SEBASTIAN BORNEMISA

Anul III. — Nr. 33.

Abonamentul: Pe an 12 cor. Pe $\frac{1}{2}$ an 6 cor.
In străinătate 20 cor. □ Un exemplar 20 bani.

Orăștie, 24 August 1913.

Carmen Gybe

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Zdrențoși și istoviți

se rentorc de pe câmpul de bătaie soldații sârbi, și capitala țării îi așteaptă îmbrăcată în haine de sărbătoare. Pe case fâlfăie steaguri tricolore și salută legănându-se 'n vânt drapelurile ciuruite ale regimentelor, iar străzile împestrițate cu cetățeni cerniți aclamă cu entuziasm pe biruitori și plâng de bucurie...

Aș vrea să fiu în momentele aceste mărețe în capitala Sârbiei și să privesc rentorcerea armatelor glorioase, cari și-au mărit hotarele țării, eliberându-și de sub jug strein frații înstreinați și scriind în istoria patriei cea mai frumoasă pagină. Aș vrea să fiu acolo și să simțesc în suflet toată bucuria, tot avântul și toate visurile oștenilor și cetățenilor sârbi. Să simțesc și să văd cum din sufletul lor a pierit orice durere, orice chin, căci toate aceste le-au uitat în clipa, când și-au văzut fructele bogate ale biruințelor îndârjite și glorioase. Le-au uitat și ei azi sunt cei mai fericiți oameni pe lângă toată jalea fără de margini, care îi cuprinde în clipe, când așteaptă uitați de sine, ca să le sosiască neamurile și cunoscuții îngropați prin codri părăsiți și pe câmpuri îngrășate cu sânge. În ochii lor joacă bucuria duioasă scăldată în lacrimi și n'ai ști spune, că ce e mai mare în sufletul lor: jalea ori bucuria.

...Va trece însă vremea, anii se vor scurge înceți și greoi și după ce pe mormânturile scumpe va răsări din nou iarba verde — ei nu vor mai simți în suflet, decât așa ca o înduioșare dulce, pe care o simți întotdeauna după ce ai pierdut pe cineva care ți-a fost scump. În suflet li se va încuibă încetul cu 'ncetul iar veselia fugară și noi vise mărețe se vor înfi-

ripă în sufletele, cari n'or mai fi mâhnite...

Biruința de azi a soldaților sârbi zdrențoși și istoviți, cari se rentorc cu fanfare în frunte în inima țării, va fi prilej de bucurie în viitor și prilej imbold de fapte și mai mărețe. Ei au știut suferi, s'au știut lupta și s'au știut însufleși. Cu aceste trei calități și-au deschis largi perspective pentru un viitor măreț, și noi — nu-i invidiem, nu-i dușmănim, căci drumurile noastre se îndreaptă spre aceeaș țintă...

S. B.

Serbările Asociațiunii.

În vederea marilor serbări ale Asociațiunii, cari se vor ține în 13—16 Septembrie n. la Orăștie, se fac cele mai întinse pregătiri. Societatea românească din Orăștie a început să se frământă și aproape zilnic se fac conveniri la Casina română, pentru a se desbate mereu programul serbărilor și a se lua toate măsurile de lipsă, ca publicul ce va sosi la aceste serbări să fie primit nu numai cu toate comoditățile, ci și cu multe lucruri, pe cari aiurea nu le-a văzut, și cari vrednicesc să fie cunoscute. S'a format deja comisia de încuștinare, de primire și altele, cari să stea la dispoziția publicului strein și să-i dea toate informațiile necesare. Din pregătirile acestea își iau partea de leu mai ales damele, cari s'au constituit separat într'un comitet sub prezidenția doamnelor Victoria Dr. Erdélyi și Aurelia Boldea, cu scopul ca să aranjeze o splendidă expoziție de țesături. Jurul Orăștie, cum se știe, are cele mai frumoase porturi naționale și afară de aceste tot aici în Orăștie e și Atelierul de țesături și cusături, în care s'au pregătit atâtea lucruri de artă adevărată, apreciate și de streini. Expoziția aceasta va fi astfel cel mai in-

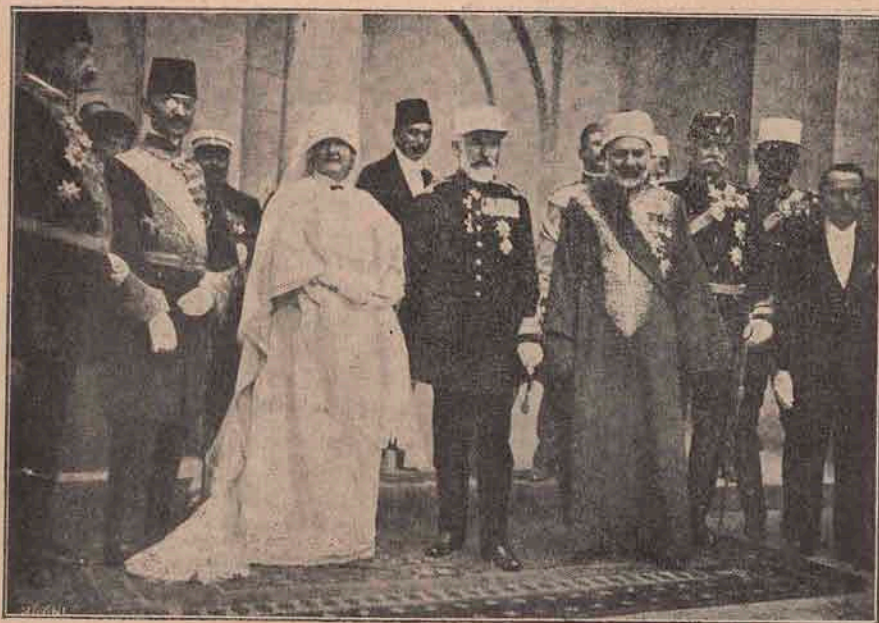
teresan obiect de văzut în toată serbărilor. Ea va fi împărțită în două secții: una cu țesături și cusături de-ale Atelierului, iar cealaltă cu lucruri țărănești, adunate de comitetul damelor de prin satele din jur.

Și ca să rămănem la expoziții, mai amintim, că Reuniunea meseriașilor și Reuniunea economică încă se pregătesc din greu, ca să nu se lase mai pre jos, decât Reuniunea femeilor. Îndeosebi meseriașii promit a espune publicului lucruri foarte frumoase și totodată practice. Vizitatorii vor rămăne încăntați desigur de acestea și vor cumpăra din ele, ca să le ducă ca suvenir de la Orăștie. Ca să fim indiscreți, amintim de lucrurile compactorului Petru Ilieșiu, care are pregătite pentru expoziție adevărate lucruri de artă...

Serbările ca atari vor fi pregătite în stil mare, se va aranja o petrecere poporală, conduct etnografic, jocuri de călușeri — vestii călușeri dela Romos! — iar pentru intelectuali un mare concert, în care vor fi puncte de forță: „Mama lui Ștefan cel Mare“ de Dima și „Înșiră-te Mărgărite“ de Domide. Concertul va

Moscheia din Constanța, pe care statul român a zidit-o pe spesele proprii, ca o dovadă a liberalismului religios, de care se bucură confesiunile în România.

Maiestatea Sa regele Carol și regina Elisabeta a României participând la deschiderea moscheii din Constanța. În jurul suveranilor sunt ofițeri din suita regală și căpeteniile Turcilor din Constanța.

fi dat de corul orăștienilor cu concursul dnei Veturia Triteanu...

Toate acestea vor fi aranjate, ca podoabe ale serbărilor, iar pentru *Asociațiune*, ca instituție de cultură, ce are a se lupta cu greutatea materiale, se vor pregăti alte surprize — de cari însă nu amintim, pentru a escita curiozitatea.

Numele bun al Orăștiei va fi de-ajuns ca să alege intelectualii nostri cu dragă inimă la aceste serbări mărețe, cari aici vor fi, fără îndoială, mai românești, decât oriunde într'alt loc!

□ □ □

O familie rară.

Frumoasa icoană, ce o publicăm în numărul de față, ne prezintă o fruntașă familie românească, rară. Nouă frați, cel mai tânăr de 52 de ani, toți în viață. Toți au ocupat sau ocupă poziții alese în societate. Tatăl lor, *Ștefan Poruțiu*, a fost preot în Ceanul-deșert, frate bun cu dl conzilier ministerial în penzie *Samoilă Poruțiu*, născut în 1821, care trăiește și astăzi. Ștefan a avut cu totul 6 frați.

Fiii acestui preot vrednic sunt:

1. *Iuliu*, născut în 1842, preot-protopop onorar în retragere, Câmpeni; fără copii.

2. *August*, născut în 1844, în-

vățător în penziune, Ceanul-deșert; are 2 feciori și 4 fete.

3. *Aurel*, născut în 1846, preot-protopop onorar în retragere, Dezmir; are 2 fii, unul avocat în Cluj, unul preot în Dezmir.

4. *Valeriu*, născut în 1848, șef-oficial în penzie și director de bancă activ; are un fiu, avocat.

5. *Ștefan*, născut în 1850, oficial în retragere și cassar de bancă activ; are un fecior, *Emil*, oficial militar și 3 fete; *Valeria* măritată *Ștefan Dumitrescu, Balș, România*; *Anghela* măritată *Dr. M. Mandler, Craiova*; *Ștefania*, nemăritată.

6. *Emil*, născut în 1852, jude cercual în *Detta*, fără copii.

7. *Samoilă*, născut în 1854, preot în *Ceanul-deșert*, are 2 fete.

8. *Marița*, născută în 1858, măritată *Achim George*, oficial în retragere și director de bancă activ în *Seini*; are 2 feciori studenți.

9. *Victor*, născut în 1860, protopop în *Oravița-montană*; are o fetiță.

Fotografia s'a luat în Ceanul-deșert la 7 Iulie 1912, din prilejul convenirei contemplate spre revedere în locul nașterii.

Familia Poruțiu, originală Părău-Părăuțiu-Poruțiu, își trage obârșia din comuna *Cricău*, comitatul *Alba-inferioară*. Astăzi este dismembrată în patru localități: în *Ceanul-deșert*, cam 30 persoane; în *Almașul-mare*, comitatul *Cluj*, cam 10 persoane; în *Nandra*, comitatul *Alba-inferioară* și *jur*, cam 40—50 persoane; în *Pata, Dezmir, Reditu*, comitatul *Cluj*, 20—30 persoane; împrăștiați vreo 20—30 persoane. Probabil că vor mai fi și în *Cricău*, cu cari însă cei de sus nu au nici o legătură. *Moșul.*

Citiți splendidul roman „*Misterul poetului*” de *Antonio Fogazzaro*. Editura: „*Librăriei S. Bornemisa*”, *Orăștie*. — *Prețul 2 coroane, franco.*

Frații Poruțiu, fiii lui Ștefan și Marișca:
Aurel. Stefan. Iuliu. Emil. Marița. Valeriu. Victor. August.

INSTRUCȚIA ANALFABEȚILOR ÎN ARMATĂ

Numărul analfabeților la poporul nostru trece peste 50% mi se pare, și de aceea se dau de-o vreme încoace mari silințe pentru instrucția neștiutorilor pe toată calea. De vremece însă școlile noastre sunt închise cu duiumul, iar instrucția analfabeților de către învățători și preoți, în mare măsură zădărnicită de orga-

nele administrative, sporirea știutorilor de carte crește numai încet și foarte cu anevoie. Din feciorii noștri cari ajung la armată, cei mai mulți întimpină din pricina analfabetismului o mulțime de greutăți pe lângă toată istețimea lor naturală de minte, căci din pricina neștiinței slovelor cei mai mulți nu pot avansa la un grad de șarge cât de cât, deși, ca soldați sunt pe toată linia recunos-

cuți, ca cei mai buni... Pentru a împărși analfabetismul dintre feciorii români a nceput în anul acesta o grea luptă un tânăr sublocotenent român dela regimentul 64 din Abrud, domnul Barbu, care a format cu vreo 60 feciori o școală în orele libere, dându-le lecții din cetit și scris și împărșindu-le cunoștinți scurte istorice, geografice și economice. După o instrucție regulată de câteva luni, domnul sublocotenent Barbu a dus pe feciorii săi din școală la un examen în fața maiorului Bob, tot român, și flăcăii, cari veniseră de-acasă fără nici o cunoștință de carte, au dat răspunsuri corecte, de-ți eră mai mare dragul să-i ascuți.

Chipul școlaei acesteia îl dăm în revista noastră arătând pe flăcăi în jurul dlui sublocotenent Barbu, care i-a instruat spre mulțumirea sa sufletească și spre bucuria noastră, ca neam. Avem informații, că domnul sublocotenent Barbu an de an va continua cu instrucția de analfabeți la batalionul său și pentru aceasta merită toată stima și lauda noastră. Dânsul în curs de câțiva ani de zile va împărși unei mulțime de flăcăi binefacerile cărții și de aceea cu drept cuvânt îl putem felicita pentru binele ce-l face feciorilor noștri, cari ajung în apropierea dânsului.

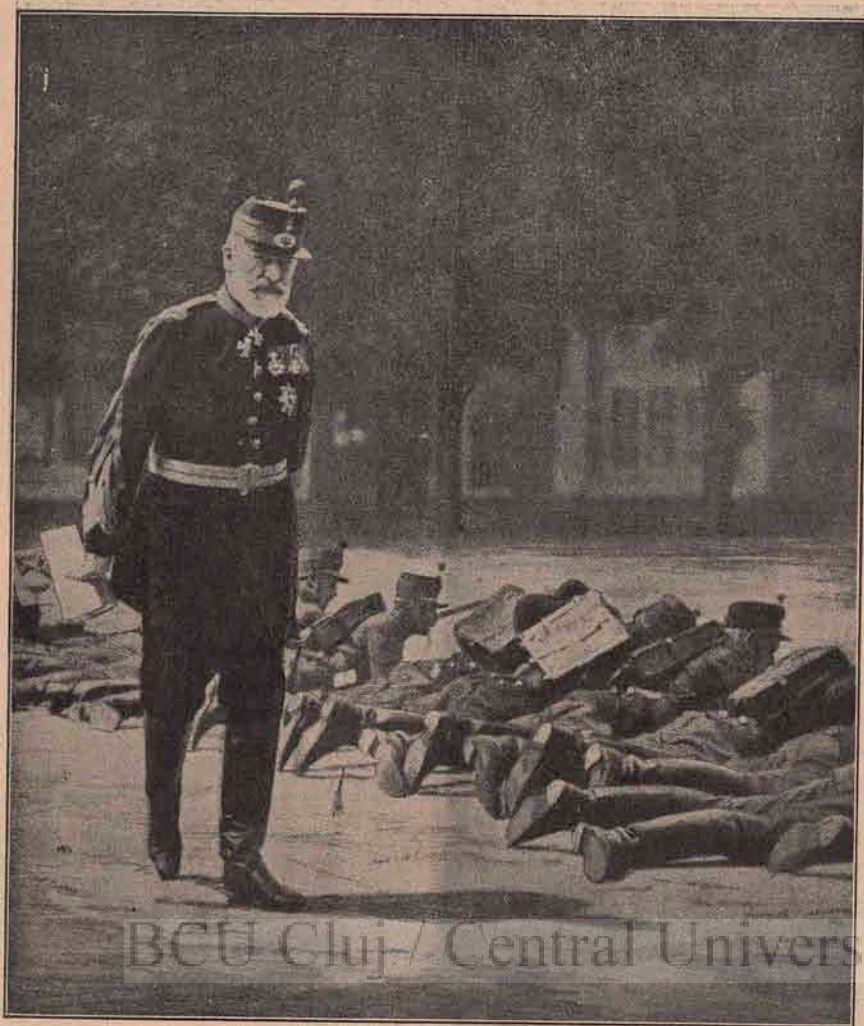
Cronică din București.

Am intrat în era de pace. Guvernul român sub călăuzirea înțeleaptă a Domnului Carol, pe dreptate și-a atras admirația nu numai a Apusului ci și aceea a Balcanicilor. Moderație, prevedere, bun simț, forță conștientă de sine și de întrebuișarea ei, solidaritate, și mai presus de toate un adânc simț de civilizație — iată calități ce pot da unui neam dreptul să aștepte cu încredere un seceriș îmbelșugat în viitor.

Momentele de zguduire firească provocată prin ultimele evenimente ne-au făcut să pricepem o mulțime de lucruri.

Ne-au arătat că suntem mulți și mai puternici decât ne-am fi așteptat noi înșine, că știm ce voim și mai ales că ne putem solidariza.

Rămâne acum al doilea război de purtat: cel cu holera care din nenorocire se anunță mai cumplit

M. Sa regele Carol inspectând un exercițiu al soldaților săi.

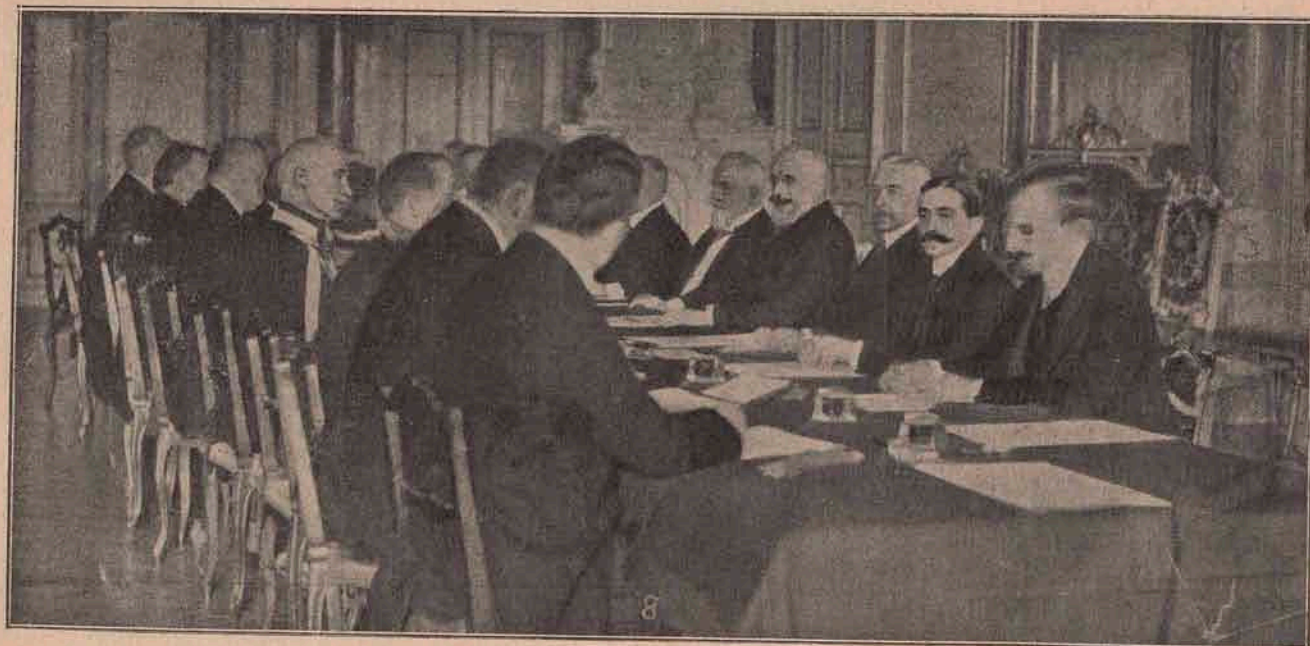
decât celălalt. S. S. S. (Serviciul Supraveghierii Știrilor) a anunțat până acum sufe de morți. Din pricina aceasta demobilizarea deși

decretată, întâmpină greutăți mari: evitarea aglomerărilor omenești, serviciu de carantină. Măsuri de carantină și sanitare s'au luat multe

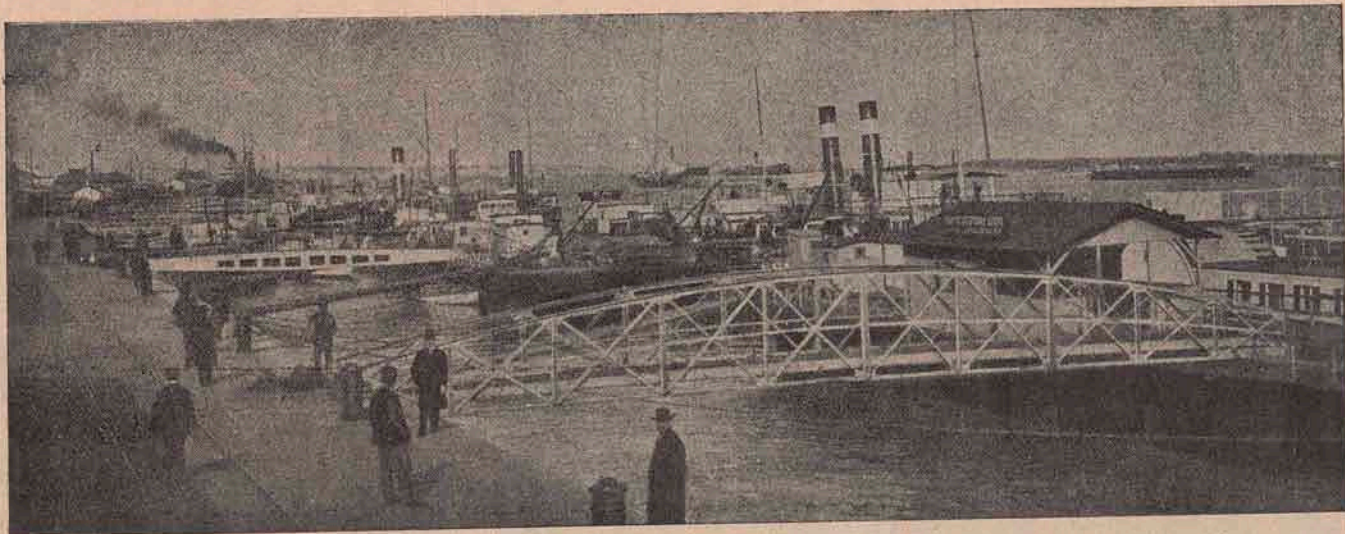
și în grabă. Nu e înlăturată primejdia ca la întoarcerea trupelor să se contaminate întreaga țară. Sperăm însă că datorită corpului medical ai cărui mulți dintre membri se bucură de un renume european (pe cum Prof. Dr. G. Marinescu, Prof. Dr. Babeș, Prof. Dr. Toma Ionescu, Obreja etc.) vom învinge și pe această lugubră însoțitoare a grozăviilor războiului balcanic...

Un lucru îmbucurător! Ziarele locale încep să publice articole scrise de cele mai de seamă condee românești. Astfel „Minerva” a publicat pe vremea mobilizării splendide și doveditoare articole datorite marelui nostru istoric Prof. N. Iorga, Prof. S. Mehedinți, Prof. Rădulescu Motru etc. Semnez în numerele din urmă admirabilele articole publicate de soții Hodoș (Constanța Hodoș: „Să înceteze pomenile” și Ion Gorun: „Între două ere”) pe cari nu le pot recomanda în deajuns spre a fi citite, eventual reproduse de ziarele din Ardeal.

Am spus, un semn îmbucurător! În adevăr cine ar fi mai chemați să îndrumeze opinia publică ce începe a se forma (dovadă presiunea opiniei publice asupra guvernului la începutul mobilizării) decât acei cari se bucură de cea mai mare

Delegații dela conferința din București într'o ședință plenară.

Portul dunărean Galați din România, unul dintre cele mai de seamă porturi ale țării, în care se opresc toate vapoarele comerciale ale neamurilor streine.

autoritate morală și intelectuală. A venit în sfârșit timpul în care să vorbească competenții singurii demni de rolul de educatori ai obștei...

Muzele, se vede pentru a dovedi temeinicia vorbei strămoșilor noștri: „inter armas silent musae“, s'au retras sfioase din fața oștirilor ce aduceau cu sine zorușii de arme și străfulgerări de săbii.

În schimb literatură războinică de gazetă și revistă n'a lipsit. Scriitorii noștri — spre cinstea lor — în frunte cu duosul dispărut Stefan Iosif n'au stat la îndoială să încălzească spiritele oștenilor ce porneau la luptă...

Prin ziare se zvonește despre o comandă de 100 de aeroplane destinate serviciului telegrafiei fără fir din partea statului englez.

Ar fi încă un binemeritat succes al iubitului nostru Aurel Vlaicu și încă un motiv în plus de mândrie pentru neam și în special pentru Ardeal. Și încă o strălucitoare dovadă că sprijinul ce se dă aleșilor neamului e răsplătit însușit și înmiit prin cinstea ce se resfrânge asupra lui pornind în primul rând din acele înălțimi ce reprezintă apogeul intelectual, al unui neam. Și încă un îndemn pentru noi toți să nu pregetăm nicicând a le sări într'ajutor cu vorba și cu fapta, căci cinstea lor e și a noastră, iar peirea și rușinea lor e — înainte de toate — a noastră...

Dacă în timpul din urmă literatura proprie n'a propășit, în schimb literatura de traduceri crește pe zi ce merge. E un semn nu mai puțin

Vestitul scriitor rus Maxim Gorki cu fetița sa. Gorki a fost expulzat de câțiva ani din Rusia și abia acum de curând a fost agrățiat și i s'a permis să se rentoarcă în țară. Dânsul însă a refuzat agrățiarea țării și a preferit să trăiască și pe mai departe în insula Capri din Italia. Mai nou marele scriitor a isprăvit un roman cu subiectul luat din viața locuitorilor insulei Capri și a refugiaților ruși de-aici. Romanul e dedicat locuitorilor ospitali ai insulei, cari iubesc foarte mult pe Gorki.

îmbucurător. Lăsând la o parte traduceri făcute din marii autori streini, (Flaubert, Maupasant, Balzac, Moliere, Sudermann, Wells, etc.) nu ne putem bucura în deajuns de darul cel mare făcut culturii noastre prin traducerea completă a Iliadei a dlui Prof. Murnu și de traduceri pline de îngrijire făcute de Nicolae Pandelea din Tifus Livius, (vezi Bibl. „Minervei“) și traducerea literară a „Eneidei“ datorită muncii oboșite a aceluiaș valoros traducător.

Păcat că această activitate atât de grea nu e în deajuns sprijinită de publicul nostru, al cărui gust — vorbesc de marele public — e alterat de scrieri vulgare ce se tipăresc cu nemiluita și fără cel mai mic control din partea autorităților competente. Precum cinematograful — scandalos de necontrolat — ucide teatrul cel adevărat, tot așa broșura și romanul popular, — înăbușesc cultivarea artei celei mari.

Pe bani muncii din greu publicul cumpără cea mai primejdioasă otravă: cea sufletească. De aceia pe cât ne bucură faptul traducerilor din autorii amintiți, pe atât ne întristează indiferența autorităților noastre față de răul moral răspândit cu tot atât talent, câtă lipsă de scrupul de cătră speculanți ce au un singur ideal: banul! Căci cele mai bineintenționate sforțări — și sunt enorme aceste sforțări — contribuiesc prea puțin la ridicarea nivelului culturii

publice cât timp se găesc bălării așa de primejdioase și înăbușitoare pentru oricare nizuinși spre mai bine.

Fie, ca era de pace ce se anunță, să fie și o eră de propășire culturală și morală pe calea viitorului.

Cale lungă

S'ajungă,

Mai sus.

Olimpiu.

Răvaș de duminică

24/VIII 1913.

Dragă Li,

Am întâlnit un prieten mai deunăzi, pe care nu-l văzusem de vreo patru ani de zile. Când am dat cu ochii de el, m'am înduioșat nu știu cum, și-mi părea, că 'n suflet mi se strecoară iarăș ceva din tinereta mea cea perdată, cu visuri curate și pline de avânt. Simțiam ca și cum prin vine mi-ar trece iar fiorul unor zile pline de mulțumire și pline de curățenie, de cari uitasem cu desăvârșire, de când am fost smuls de valurile vieții și aruncat fără de prietini pe întinsurile ei pline de furtuni...

Eră 'n amurg de seară și am pornit cu prietenul meu prin promenada largă și liniștită, ca să ne vorbim nesupărați de nimeni păta-niile și frământările de-acum. Printre brazii înalți se strecurau fășii de rază de soare și frunzele șopteau înfiorate par'că, cum adia prin ramurile lor un vânt neastâmpărat și mulcom. Și-am început cuvântul, dar ne feriam par'că să ne vorbim și vorbele ieșiau greoaie din sufletele noastre, ca și cum ar fi atârnat de ele greutatea enorme, cu cari nu puteam răzbate. Ne feriam să ne povestim viața noastră de-acuma, căci — deși prieteni buni — simțiam totuș fiecare, că în zburciunile din prezent, nu ne mai poate lega nimic unul de celalalt. Am trăit despărțiți atâta vreme și 'n timpul acesta fiecare am ajuns în alte împrejurări, între alți oameni și în altă lume. Viața noastră nu mai avea nici o legătură, care să ni-o unească, să ne facă să ne simțim bine povestindu-ne prezentul. Vedeam fiecare că ne lipsește ceva, de ce nu ne puteam da seama. Mergeam alături minute întregi, fără să ne vorbim și fără să știm de cele ce se petreceau în sufletele noastre... A trebuit, ca într-o clipă să ne aducem aminte de ceva

din trecut, ca vorbele să ne curgă iarăș domoale și ușoare și să începem să ne povestim lucruri pe cari le-am trăit amândoi deodată și în aceeaș vreme. Povestile acestea ni-au încălzit, și până seara târziu am depănat mereu la întâmplările nevinovate din trecut, cari luaseră proporții exagerate în închipuirea noastră acum.

...Trecutul, dragă Li, ascunde atâta farmec și atâta vrajă sfântă. Primitor totdeauna, celui care-l cheamă, el îi deschide larg porțile și-l primește cu o iubire neînchipuit de mare în grădina sa fermecătoare. Nu avem nimic mai bun, nimic mai dulce și mai curat, decât el și de câteori prezentul ne chinuie și ne biciuește cu asprimea lui crudă, în lipsa altor suflete, cari să ne mângâie și să ne primească cu alintări, el ne chiamă duios pe frea-mătul frunzelor și ne face să uităm durerile... În suflet ne picură o duioșie dulce și o dragoste curată de viață și cum stăm cu el de vorbă, simțim că totuș avem un rost și avem o chemare.

Zic unii, că trecutul nu-i element favorabil viitorului, că el dacă a fost glorios, ucide avântul, iar dacă a fost chinuitor, ucide speranța. Eu n'o cred aceasta, dragă Li, căci într'adevăr nu poate fi așa. Idata ce te face să-ți uiți de nevoile de azi, el îți picură în suflet liniște și te face să uiți nemulțumirea. Când te trezești din visurile, în cari te leagăna, ești renăscut și vei simți în inimă o nouă putere de muncă și o răvnă nouă. Și mai are ceva trecutul: o putere mare moralizatoare, un fel de farmec special, care te purifică, dacă ești păcătos și-ți dă tărie, dacă ești slab. În fața lui, sunt clipe mari, când faci făgăduinți sfinte pe cari ținându-le mereu înaintea ochilor, prinzi puteri în luptă și biruești piedecile...

Mai deunăzi am cetit o știre foarte interesantă, în care puterea trecutului se oglindea așa de mult. O pereche îndrăgostită a pornit ca să-și serbeze cununia la o depărtare de treisprezece mii de miluri de unde se aflau, numai ca să se poată cunună în aceeaș bisericuță, în care nainte cu douăzeci și cinci de ani se cunuseră părinții miresii. Eră aceasta dorința ei, în sufletul căreia trăia trecutul plin de putere și avânt. Cât de mult eră legat sufletul acesta de un lucru mic la aparență, de-un lucru neînsemnat, dar care aparținea trecutului frumos și

care o lega pe ea de viața părinților ei morți! Pentruca o clipă să poată aduce jertfa aceasta amintirii răposaiților, a călătorit săptămâni de zile, înfruntând primejdii și zeci de piedeci, din Australia până într'un sâtuț din Germania.

Așa un călător vecinic îmi pare, dragă Li, că sunt și eu. Rătăcesc vecinic printre cei vii, iau parte la vieța lor cu toate frământările ei egoiste și banale, dar sufletul meu e departe de toate acestea. Inchis mereu în fața streinilor, pe cari îi întâlnește, el nu se simte bine, decât trăind departe de lumea de azi... cu cele ce-au fost — odată.

Simțesc și-acum par'că suflul matale cald și privirile blânde și iubitoare, simțesc gădilitura dulce a părului moale ca mătasa când din întâmplare îmi atingeă fața rece și tristă — simțesc toate aceste dulci nimicuri, pe cari odată poate nici nu le-am băgat în seamă și sunt așa de mulțumit, cum nu mă pot simți niciodată în urma întâmplărilor de astăzi. Trecutul nostru eu îl împodobesc cu tot ce-i frumos, cu tot ce-i senin și bun, căci sufletul mi s'ar rupe de durere, dacă n'ar mai putea crede nici în ceea ce a fost. *Rada Mărgean.*

RÂNDURI MĂRUNTE

Carmen Sylva. Dăm în fruntea revistei noastre de azi ce mai nouă fotografie a reginei-poete Carmen Sylva, care din prilejul campaniei în Bulgaria, a alergat, ca și în războiul de independență, în fruntea societății „Crucea roșie“, și a luat toate măsurile necesare pentru îngrijirea eventualilor răniți. Dumnezeu însă i-a cruțat sufletul bun și milos de această muncă, căci în campania de-acum oastea românească a cucerit fără pierderi, ce-a fost al nostru.

Razele solare vindecătoare de tuberculoză. Influența binefăcătoare a soarelui o recunoaște fiecare om și se observă aceasta mai ales în cele dintâi zile de primăvară, când pe vârful munților străluce încă zăpada, iar jos, în vale încolțesc mugurii și răsăr viorelele. Atunci și sufletul e întinerit și capătă aripi par'că, așa-i de vesel, zburdalnic și plin de avânt. Influența binefăcătoare a soa-

relui au observat și medicii de mult și de-aceia au încercat ca s'o folosească la vindecarea de diferite boale. Mai nou medicul italian Dr. Malgat din Nizza a făcut o interesantă comunicație despre efectul razelor solare la cei atacați de tuberculoză. Dânsul susține, că nu există, ca bolnavul să nu se vindece, dacă desbrăcat se prăjește la soare regulat zi de zi, un anumit timp. Căldura soarelui ucide microbii de tuberculoză și e bună și pentru că nu influențează organele interne ale omului, ca alte tratate de vindecare. Numai bolnavii cari scupă sânge, trebuie să fie cu mai multă băgare de seamă și să nu se supună prea mult la bătaia razelor.

*

Avântul cinematografului. În anii din urmă cinematograful a luat un avânt așa de puternic, că a pus în uimire pe toată lumea. Azi aproape nu mai există orașel care să nu aibe cinematograful său propriu, la care aleargă lumea regulat în fiecare săptămână odată. Dar nimica nu ilustrează poate mai bine acest avânt, decât fabricile de filmuri cu aranjamentul lor fabulos. Societatea franceză Gaumont de pildă a început activitatea cu 3 milioane și azi are o bogăție enormă. E mai bine aranjată, decât oricare altă întreprindere de felul acesta și în atelierile sale se pregătesc nu numai filmurile, ci începând dela biletele de intrare și afișe toate câte sunt de lipsă la un cinematograf. Are în permanență ocupați 200—400 actori și 1800 muncitori. Actorii au plăți enorme. De pildă cel mai tânăr actor din lume, Bont de Zan, care are numai trei ani și jumătate, primește lunar o leafă de 500 coroane. Acesta joacă toate rolurile de copil. Înaintea lui fusese angajat Bebe, un băiat ceva mai în etate și acesta avuse o plată anuală de 18000 franci, dar nu i-a fost de-ajuns și a fost concediat, că a pretins 24000. Actorul M. Perret are la an 30000 franci, iar M. Feuillade, care e și regisorul teatrului, 40000. — În comparație cu actorii sunt foarte slab remunerați în schimb autorii pieselor: scriitorii. Ei de regulă nu primesc onorar pentru o bucată, decât 100—200 coroane. În schimb dau numai ideea regisorilor și aceștia apoi completează scenele și aranjază jocul...

De prezent în atelierile Gaumont se lucrează la filme noi, vorbitoare și așa încurând vom avea prilej să vedem o minune nouă la cinematograf.

*

† **August Bebel.** Cel mai de seamă deputat al partidului socialist din Germania, August Bebel, a murit într'un sanatoriu mai în zilele trecute și moartea lui a sămănat o adâncă jale în toate părțile și în afară de patria sa. Bebel a fost de meserie strungar și prin autodidacție s'a ridicat până la pedestalul înalt de conducător al muncitorilor din Germania, formând puternicul partid socialist pentru eluptarea de drepturi pe seama acestora. Partidul său numără aproape o sută de reprezentanți în parlamentul din Berlin și are o mare influență asupra guvernului, dela care solicează tot felul de avantaje pentru masa uriașă a muncitorimei.

*

Ziua onomastică a împăratului nostru a fost serbată cu solemnitate nu numai în monarhie, ci și în țările streine. Împăratul Germaniei Wilhelm II. a dat din acest prilej un prânz bogat, iar în București, Sofia, Belgrad, Constantinopol și Petersburg consulii au pus la cale câte-un Te-Deum la care au luat parte și mulți ofițeri de-ai țărilor respective.

*

Jivio Hrvatsca! Fanatismul care acu-i anul a trimis glonț înspre inima lui Cuvai, fostul comisar regesc din Croația, a izbucnit în ziua onomastică a lui Francisc Iosif și în anul acesta, cercând să curme vieța actualului comisar *Skerlec*. O întâmplare numai a făcut, ca glonțul să se oprească în brațul comisarului, pe care el l-a ridicat reflexiv în sus, căci altfel s'ar fi dus drept în inima lui. — **Atentatul l-a săvârșit strigând:** Jivio Hrvatsca! (trăiască Croația) un student, în clipa, când comisarul tocmai ieșea dela serviciul divin. Comisarul a fost numai ușor rănit și a fost operat îndată într'un spital din apropiere. Studentul a fost deținut.

*

Moarte. Mihail Roman, proprietar și învățător în retragere din Minthiul Gherlei a răposat în 12 August st. n.

*

Pentru că l'a njurat. Într'o casarmă din Viena s'a întâmplat o îngrozitoare dramă duminecă după amiaz, căreia i-a căzut jertfă un căpitan, o baronesă, prietina a căpitanului și servitorul căpitanului... Căpitanul Eisenkolb așteptând în vizită pe baronesa Maria Bolza, a poruncit servitorului său, ca să-i facă

ordine în odaie și să pună flori pe masă. Servitorul nu s'a grăbit să împlinească destul de repede porunca și de-aceia căpitanul l'a injurat urât, ceea ce de-alcum o mai făcuse el adesea cu soldatul. De data aceasta însă pe semne soldatul și-a luat greu pe suflet vorbele căpitanului, căci după ce venise prietina acestuia în vizită, el a scos un revolver și intrând în odaia căpitanului l'a împușcat și pe el și pe prietina lui. A întors apoi arma și a rănit greu pe un sergent, care la zgomotul de pușcă a venit în ajutor căpitanului, și după aceea s'a aruncat pe fereastră în curte suferind răni atât de grele, că după câteva ceasuri și-a dat sufletul.

*

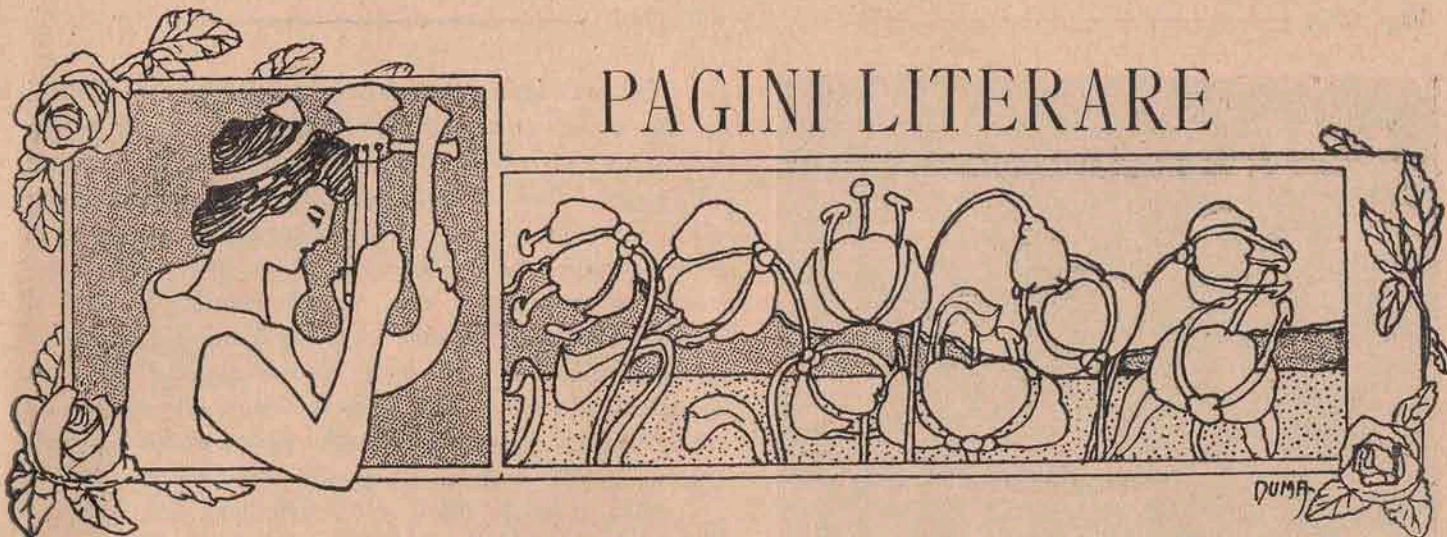
Un codice corvinian nou. Cele mai de seamă obiecte rămase după regele Matia Corvinul, sunt fără îndoială cărțile din biblioteca sa. Cum se știe, marele domnitor cheltuiă sume enorme pentru a adună în această bibliotecă toate cărțile de seamă de-ale contimporanilor săi, — cărți ce erau scrise cu mâna, legate frumos și pline de podoabe pe tăblii. Eră și mândru regele de ele și de-aceia la curtea sa oamenii de știință și literații erau reprezentați vecinic într'un număr considerabil, căci erau bine primiți. Pe timpul ocupațiunii Turcilor biblioteca aceasta a fost în mare parte distrusă și o mulțime de cărți duse la Constantinopol, de unde numai puține au fost aduse înapoi în țară. Cele cari se găseseră azi sunt bine grijite, ca ceva foarte prețios. — Mai nou o astfel de carte de-alui Matia Corvinul s'a găsit și în Paris. Codicele are pe pagina primă următoarea inscripție: „F. Bapt. Mantuanus Carme Theologi ad sereniss Ungariae atq. Boemiae Regem Mathiam. Parthenice“.

Codicele, cum se vede din titlul acesta, conține o poezie intitulată Parthenice (Virginele) și autorul ei e un învățat cu numele Mantuanus. — Poetul Mantuanus a trăit în veacul al XV. și eră om de seamă, căci contimporanii îl numiseră al doilea Vergilius și statuia lui și astăzi mai stă în Mantua.

Noul codice corvinean e în stare bună și e interesant, că el a fost direct dedicat lui Mathia. În Paris a ajuns din Constantinopol, deodată cu giuvaerele sultanului Abdul-Hamid, cari s'au licitat nu de mult în această metropolă a lumii.

PAGINI LITERARE

Convorbiri cu Leo Tolstoi

de NICOLAE GUSEV

Nota: Revista teatrală „*Bühne und Welt*“ (Scena și lumea) publică în nr. 1—3 (a. XV) capitole din merituoasa lucrare a ultimului secretar al lui Tolstoi, Nicolae Gusev. Cartea lui Gusev a apărut anul trecut în Moscova și aduce multe amănunte interesante din viața autorului „Anei Carenina“. Să auzi părerile unui om mare este totdeauna o gimnastică minunată a gândirii. Am ales din colecția tradusă de H. Stümcke câteva părți marcante, cari ne redau — cred — părți interesante din zbciumul sufletesc al bătrânului Tolstoi. Firește, Gusev nu are darul unui Eckermann, (secretarul lui Goethe) în redarea ideilor lui Tolstoi — dar totuși, notițele lui se citesc cu interes.

H. P.-P.

19 Martie 1907.

Despre apropiatele serbări jubilară (în onoarea sa) s'a exprimat astfel: „*Laudele* acestea îmi par nesincere și triviale. Mai înainte mă interesă dacă vedeam numele Tolstoi tipărit într'un jurnal. Acum întorc repede foaia, fără ca să citesc mai departe“.

A venit vorba despre *onorarele cele mari*, pe cari le primesc mulți scriitori cunoscuți. Am povestit, între altele, lui Tolstoi, că unii jurnaliști primesc câte 50 de copeici pentru un rând din partea jurnalelor celor de seamă. Tolstoi fu cuprins de mare mirare și îmi raportă enervat: „Cincizeci de copeici! Atât cinstesc eu, aici-colea, la câte o văduvă bătrână și se ajunge bătrâna o jumătate de lună cu banii ăștia!“

De curând am aflat, că Tolstoi primește banii, cu cari ajută pe cei lipsiți, (bani, cărora le zice, în glumă, „pensia“ sa) dela teatrele imperiale din Moscova, ca tantieme pentru reprezentațiile dramelor sale: „*Puterea întunecului*“ și „*Fruitele civilizațiunii*“. Când a refuzat Tolstoi, la timpul său, să primească onorar pentru piesele acestea, întocmai ca și pentru celelalte lucrări scrise în ultimii 30 de ani, i-a comunicat intenția, că banii aceștia se vor vărsa altfel, conform regulamentului, în fondul pentru îmbunătățirea baletului. Atunci s'a hotărât Tolstoi să folosească suma spre scopuri de binefacere. Aceștia sunt, după dânsul, singurii bani peste cari poate dispune în dragă voie.

13 Ianuarie 1908.

Primind astăzi Tolstoi o scrisoare în *versuri*, mi-a

spus: „Să scrii poezii mi se pare ca și când ai ară și ai jucă pe urma plugului. O desconsiderare formală a cuvântului“.

9 Februarie 1908.

Deși nu mai consideră Tolstoi *creațiunea artistică* drept ținta principală a vieții, totuși, îl întristează *degenerarea actuală a artei*. Mi-am notat astăzi, după dic-tatul fonografului, o „gândire“ de a lui exprimată de dânsul cu privire la artă: „Decadența artei este sem-nul cel mai evident al unei decadente a civilizațiunii. Dacă există idealuri, se nasc în numele acestor idea-luri produse de artă, dacă *nu* există însă idealuri, ca acuma la noi, nici nu se nasc opere de artă adevărată, ci stăpânește numai jocul cu cuvintele, cu tonurile, jo-cul cu forme și aparențe“.

12 Iunie 1908.

Întrebat dacă ține la *Dostoievsky*, a răspuns Tol-stoi, zicând că ține mult la operele lui: „Are numai greșala că povestește prea multe deodată și că se pierde în descrieri de detalii, mult prea lungi. Poate că a voit să sporească volumele sale, cantitativ, din cauza banilor pe cari îi câștigă“. Venind vorba de *Cehov*, zise Tolstoi: „Ce talent mare și ce om simpa-tic! Păcat numai că eră pătruns și adoră o filozofie falsă, materialistă, dusă la extrem!“

12 Iulie 1908.

„Tot mai mult mă conving, — îmi zise astăzi Tolstoi, — că *marea erudițiune* nu se năvărește cu originalitatea gândurilor“. — Tocmai așa este și cu politeța“, observă un oaspe. — „Ai întru toate drep-tate“, aprobă Tolstoi. „Un om nepoliticos spune pe șleau ceea ce-i trece tocmai prin minte. Unul modest își va da totdeauna osteneala să afle ce cred alții des-pre aceeaș problemă. Eruditul însă va aveă vecinic o mulțime de păreri streine în cap, păreri, pe cari le trece în revistă în fața sa“.

18 Iulie 1908.

Astăzi a primit Leo Nicolaevici din nou o scri-soare plină de învinuiri, că predică sărăcia și că se îmbuibă în bogăție. „Mi-a fost hărăzită o soartă ciu-dată, — observă el, — de mai bine de douăzeci de

Odaia de lucru a reginei-poete Carmen Sylva, în castelul Peleş dela Sinaia.

ani m'am despoiat de toate bunătățile, nu primesc nici chiar pentru lucrările mele literare vreun onorar și, totuș, nu vrea să-mi creadă lumea, și mă ține de milionar“.

11 August.

Azi dimineață a sunat Tolstoi, chemându-mă, și mi-a dictat următoarele: „Am dureri mari și am suferit mult de căldură în zilele din urmă. Am să mor, dar nu mi-e frică de moarte, ci simțesc numai o curiozitate potențată. Cu toate că nu este de importanță, totuș, vreau să las câteva dispoziții, ce să se întâmple după moartea mea:

1. Rog pe moștenitorii mei să nu ceară nimăruî nimic pentru *traducerea sau tipărirea operelor mele*, dacă nu altfel, cel puțin pentru toate operele mele populare, cum sunt, spre pildă, abecedarele și cărțile de lectură pentru popor.

2. Doresc ca *înmormântarea* mea să se săvârșească fără de ori ce ceremonie. Trupul meu să zacă într'un cosciug simplu, de lemn. Îmi cade foarte greu să trăiesc în mijlocul acestui lux lipsit de gust și îmi cade și mai greu, astfel. Medicina, ușurări închipuite, însănătoșiri, toate lucrurile acestea sunt fleacuri, nimicuri nefolositoare, cari aduc numai o înrăutățire a stării sufletești“.

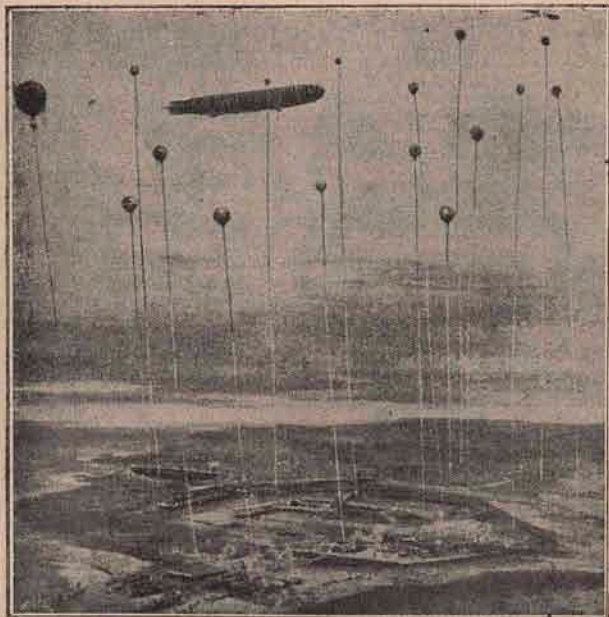
A încetat să mai dicteze și mi-a zis: „Simțesc că se sfârșește cu mine în câteva zile“.

Eu am rămas sdruncinat la constatarea că Tolstoi își așteaptă moartea atât de grabnic, și — ori cât mi-am luat toate puterile în decursul dictatului, n'am putut să înăbuș, după ultimele cuvinte ale lui Tolstoi, un plâns înfundat, care-mi strângea pieptul și a trebuit să dau curs liber lacrimelor mele. M'am întors spre moșneag, ca o vijelie, și i-am sărutat mâinile. Plângea și el, dar a adăogat repede, ca și când i-ar fi fost rușine de lacrimile sale: „Nu plâng de emoție, ci fiindcă am ajuns atât de slab, încât fiecare iritare, fie ea cât de mică, îmi aduce lacrimi în ochi. Da-te acum. Îți mulțumesc pentru dragostea arătată“.

Am mers în odaia mea. După un ceas a sunat Tolstoi din nou. Voiă să se uite peste lista „Cercului de lectură“. Am adus hărțile și — ce să vezi? — eră vorba în notițele acestea tocmai despre moarte. Mi-am mușcat buzele și am cetit cu glas tare, fiindcă nu mă puteam hotări să mă uit la Tolstoi. El m'a ascultat cu atențiune, fără ca să mă corecteze și fără să completeze ceva din cele cetite de mine — după cum eră, de altfel, obiceiul dânsului. Câteva ore mai târziu a sunat din nou chemându-mă și mi-a spus, când am intrat:

Instantaneu din mobilizarea României: Dl Nicolae Iorga ca soldat, cu prietinel său dl D. Tomescu, înaintea unui lustragiu.

Baloanele și mașinele de zburat primejdiesc foarte mult pe timp de războiu cetățile și de aceea împotriva lor se iau întinse măsuri de apărare. Chipul de aci ne arată invenția inginerului George Simmons, care a așezat pe fire lungi de sârmă întărită dinamită, care se poate aprinde prin apăsarea unui buton de jos când vreun balon, ori mașină de zburat rătăcește deasupra cetății.

„N'are să-ți fie rușine de starea noastră sufletească, de emoțiunea de mai nainte. Ne aduce mai aproape unul de altul...”

19 August.

Un domn, îl cheamă Semionov, aflându-se în vizită la Tolstoi, i-a laudat mult pe *Nietzsche*, când a venit vorba despre acesta. Tolstoi a avut însă o părere deosebită, — el ține foarte puțin la filozoful german — părerea aceasta și-a exprimat-o de mai multe ori în scrierile sale. Acuma s'a adâncit din nou, fiindcă ține mult la părerea lui Semionov, într'unele opere ale lui *Nietzsche*, a rămas însă cu aceeași părere ca mai nainte.

31 August.

Între multele pachete primite de *jubileu*, s'a aflat un pachet, pe care, deschizându-l, am simțit o adevărată groază gândindu-mă la *ticăloșia și ura trimițătorului*. Într'o lădiță de lemn, bine sigilată, se află un ștreang destul de lung și de o grosime mijlocie, întovărășit de o scrisoare de următorul cuprins: „Domnule conte! Acesta este răspunsul la scrisoarea dtale deschisă. O poți face singur, fără ca să aduci neplăceri guvernamentului — nu este greu de loc. Ai procură astfel un mare bine patriei noastre și tineretului rusesc. O mamă rusă“. Am îndrăznit să povestesc abia astăzi lui Tolstoi despre acest cadou grozav. Spre marea mea mirare, nu l'a indispus faptul de loc, ba nici nu l'a atins neplăcut și mi-a dictat imediat următorul răspuns: „Doamnă N. N. Îmi pare foarte rău că am putut da naștere în sufletul dtale la astfel de simțeminte neplăcute și — posibil — penibile chiar și pentru dta. M'ai deobligă dacă mi-ai comunica cauza

urei dtale și dacă ai face încercarea să înăbuși în dta această ură. Mi-e teamă că ai să consideri rugarea aceasta drept o simplă întorsătură de frază, dar te asigur, că este purul adevăr ceea ce îți comunic și mă subscriu, al dtale Leo Tolstoi, care te compătimentește“.

5 Ianuarie 1909.

La masă a venit astăzi vorba despre scriitorii ruși tineri *Gorki*, *Andreiev* și alții. „Îmi dau oste-neala — a spus Tolstoi — să găsec într'inșii ce este bun, dar nu-i pot lauda. Îmi repugnă la ei și desfrăul lor literar și lipsa lor de ordine. Toți, n'au cetit și n'au învățat nimica. Și tinerii aștia vreau să ne desvețe pe noi ordinea și conștientizitatea!“

8 Ianuarie.

Ieri a cetit cu glas tare Tolstoi o *poezie* de contele *Alexe Tolstoi*, și a rămas foarte nemulțumit. „Nu-ți plac dtale versurile?“ l'a întrebat un oaspe. „Nu, — i-a răspuns Tolstoi — afară doară dacă sunt scrise de un talent mare, ca de *Pușchin* d. e. La *Pușchin* nici nu se bagă n seamă că sunt versuri. Simțești, nu-i vorbă, ritmul și metrul și totuș ai senzația că nu s'ar putea spune acelaș lucru în mii de feluri deosebite“.

„Ce părere ai tu de *Turgheniev*?“ îl întreabă Andrei Tolstoi. „Bine, scrierile lui nu sunt mult vrednice! N'au aproape nici un conținut. Și *Cehov* a fost un talent mare, care și-a pierdut timpul cu nimicuri“. (N'a judecat Tolstoi totdeauna atât de aspru pe *Turgheniev*. Înainte cu câteva luni s'a exprimat foarte favorabil despre o povestire a fostului său prietin. *Gusev*.)

16 Februarie.

Ieri au cântat *Sibor* și *Goldenweiser* mult din *Mozart* și *Beethoven*, între altele și „*Sonata Kreuzer*“. Când au terminat m'am apropiat de Tolstoi și l'am întrebat: „De ce nu rămâne nimic în sufletul meu din muzica, pe care am ascultat-o tocmai?“ — „Să nici nu rămână“, îmi răspunde Tolstoi surizând. „Numai atâta vreme influințează muzica asupra spiritului omenesc, câtă vreme este esecutată?“, l'am întrebat mai departe. Tolstoi adevărat aceasta și adăogă: „Muzica este produsul vieții noastre rafinate“. Azi dimineață, la dejun, a mai adaos, revenind la conversația noastră de ieri: „Da, ai avut dreptate în cele spuse ieri — muzica este o mare seducătoare“.

25 Martie.

Ieri a venit din nou vorba despre *cultură* și Tolstoi a spus următoarele: „Există un centru de cultură, spre care duc o mulțime de cărări. Din cărările acestea îți alegi una și te duci pe ea. Fiecare copil își păstrează independența. Îmi aduc prea bine aminte cum m'am apărât la timpul său, în cea mai fragedă tinerețe a mea, când le iai toate atât de ușor. Profesorul nostru de casă obicinuiă să zică despre noi: „*Sergie*, cel mai în vârstă, vrea și poate să învețe, *Di-*

mitrie însă nu poate, Leo Nicolaievici nu vrea și nu poate“.

Cineva a amintit cât de rău a sfârșit-o Tolstoi la universitate. Eu am făcut observația că mulți poeți și artiști de seamă au fost elevi slabi, așa de ex. și Pușchin. „Dar de aici nu urmează, — zise dl S., — ca fiul meu, care înaintează, și el, al naibii de greu în școală, să ajungă odată și odată un Pușchin sau un Tolstoi“. „Iar eu îți declar, — întrerupse Tolstoi conversația noastră, — îți declar, că există pentru un om lucruri și mai importante decât de a ajunge un Pușchin sau un Tolstoi“.

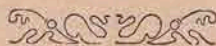
26 Aprilie.

„Astăzi — îmi povesti Tolstoi — m'am întâlnit cu trei femei. Întrebându-le unde merg, mi-au răspuns că se duc la Kiev, la procesiune (rugă). Aleargă acum 500 de verste și cred că fac o bucurie lui Dumnezeu! Acasă se ceartă o femeie ca astea cu bărbatul și — dacă mai e și tânără — mai și păcătuiește cu altul și săvârșește toate, numai de ce are nevoie pentru suflet nu face“.

15 Iulie.

De curând a mulțumit un vizitator lui Tolstoi în cuvinte avântate, pline de entuziasm, fiindcă a scris romanele: „Război și Pace“ și „Ana Carenina“. Tolstoi a refuzat lauda: „Dacă vorbești astfel cu mine e ca și când ar vizita cineva pe Edison și i-ar spune: „Te prețuiesc mult fiindcă joci bine — polca!“ Cărțile mele, cărora le dau o oareșică importanță, se cheamă cu totul altfel...“

Trad. de Horia Petra-Petrescu.

Iubirea mea

Iubirea mea e o făclie

Ce arde 'ntr'un pustiu bizar...

Iubirea mea e un altar,

În care dorm fără să știe

De-atâtea veacuri rugăciuni...

Iubirea mea e blăstămată

Și făcătoare de minuni...

De-ți cade 'n drum să treci înainte,

Din vraja ei să nu te-adapi...

Să treci ușor de vrei să scapi,

Ș'apoi frumoasă și cuminte

Să mergi cântând pe drumul tău,

Și să-ți ridici spre ceruri ochii

Că te-a scăpat de ceasul rău!

Visând, de-ai apucat o leacă

Din vraja ei să beai un strop.

Vor curge lacrimi potop

Din ochii tăi... și n'o să treacă...

Și vei vedea prin apa lor

Cu totul altfel viața asta

Ca cei care se nasc și mor:

Te vei trezi pe înserate

Că plângi așa... fără să știi

Și prin albaștri zori de zi

Vedeă-vei nopți întunecate

Cu basme care nici nu sânt...

Iar cerul... cerul de de-asupra

Ai să mi-l cauți pe pământ.

Ai să visezi pe nedurmite

Și-ai să veghezi dormind mereu...

Și drumul o să-ți pară greu

Prin lumea asta de ispite,

Căci toate și-or schimbă pe rând

Culoarea, locul și mărimea

Și tu... tu vei trăi plângând...

Vieața este-așa cum este

Trăiește-o tu cum ți s'a dat

Și fugi de locul blăstămat...

Iubirea mea e o poveste

Cu valuri ce se naltă 'n nori...

— Plutești pe val, dar... ești uitată

Ca și la piept de visători!!...

Z. BĂRSAN

POZNELE INTUNERECULUI

AL. CAZABAN

Soarele lunecă încet după muchea Clăbucetului, punând dungi de aur pe creasta pădurilor de pe vâruri. Din balconul înalt, suspendat deasupra unei râpi, priveam cum se înecau în umbră colinele, vâlcelele și toate vâgăunele și găvanurile cari scobesc coasta Clăbucetului — cel mai semeț munte de pe valea Prahovei.

Într'o liniște binefăcătoare, cu ochii adânciți în taina codrului întunecat așteptam sosirea nopții care în pustietatea locului îmi eră singură mângâietoare. Din liniștea asta, mă trezi deodată o voce cunoscută care venea de undeva, de jos dintre copacii cari îmi străjuiau casa.

„Acolo ești, domnule?“, mă întrebă Razaliu, pădurarul satului de pe moșia Runcului.

Abia îi răspunsei și mă și pomenii cu el în balcon, la spatele meu. Veneă să-mi aducă o veste care nu putea să mă lase nepăsător: un om din Runcu găsisese chiar în ziua aceia hoitul unui bou sfâșiat de un urs. Fiara mănecase din prada lui aproape jumătate, și pădurarul — ca ori și care pușcaș — știă bine că

dihania nu se mulțumise numai cu atâta, și că trebuia să vie noaptea ca să-și sfârșească cina. Razaliu mă îndemnă stăruind cu tot focul, să merg numai decât cu el și să stăm la pândă până se va ivi ursul pe care de atâtea ori îl așteptasem în zadar, de când mă așezasem la poalele Clăbucetului. Nu avea însă nevoie să stăruie atât, căci un astfel de prilej nu era de pierdut. Am părăsit îndată colțișorul meu de liniște, și, cât ai scăpără din piatră, am fost gata de plecare.

Cu pușca în spate, cu junghierul la brâu, mergeam urcând, cu suflarea grăbită potecile intortochiate și înguste de pe marginea râpelor cu fundurile adânci, din cari izvoră noaptea amenințându-ne să ne împresoare cât mai repede.

Razaliu din când în când întorcea capul:

„Să mergem mai iute... Să nu ne apuce noaptea înainte să ne găsim la locul de pândă... Nu-i vorba, că dihania vine mai târziu... da, ori cum, să nu ne simtă...”

Nu mai umblaram mult și într'un loc, după ce am străbătut cu mare greutate o țihlă deasă, am dat de o poiană larg deschisă. Fără voie m'am oprit înfiorat. În mijlocul poienei, într'o scorbitură de șuvoaie cadavrul bouului stă acolo înțepenit cu picioarele în sus.

„Să trecem la cealaltă parte“, îmi șopti Razaliu prins de un mare neastâmpăr.

Când am ajuns lângă cadavru, ne oprirăm puțin. Tot locul de pe acolo era frământat de copitele bouului și de ghiarele ursului. Se vede că fusese o luptă înverșunată între vită și fiară. Pietrele și frunzele erau stropite de pete negre de sânge închegat.

Ursul mâncase din bou numai partea dinainte: greabănul și pieptul. În partea rămasă nemâncată, se vedeau mușcăături negre și adânci, cari mă făcură să tresar înfiorat gândind la colții puternici și ascuțiți ai fiarei. Din burta sfâșiată se revărsau în belșug, borhăile vitei, împrăștiind un miros acru de plante și iarbă muiată.

Încruntând fruntea, Razaliu începui să măsoare din ochi distanța din jurul hoitului și deodată îmi arată un mesteacăn stufos, cam la cincizeci de metri depărtare.

„Numai în mesteacănul ăla, e locul cel mai bun“.

Îl întrebai în șoaptă:

„Amândoi ne suim?”

— Amândoi... Ceilalți copaci sunt prea îndepărtați“.

După câteva minute stăteam fiecare încălcați pe câte o ramură. Dintr'o măsură de prevedere, eu mă așezasem mai sus de pădurar. Noaptea ne cuprinse de tot. Pădurarul suflă: „Păcat că iese luna prea târziu... Mă tem să nu facem nimic“.

Avea dreptate. Arborii din jurul poenei, aproape nici nu se vedeau. Părea că un zid negru mă înconjură din toate părțile. În tot cuprinsul poenei nu li-

cărea decât o singură pată albă: cadavrul bouului. „Și dacă și această pată se va șterge“, gândii, „atunci în zadar mai pierdem noaptea!“

Nu trecu mult, și deodată îl auzii pe tovarășul meu de copac că începui să sforăie fără grije, ca și când ramura pe care stă ar fi cel mai bun așternut. Sforăitul ăsta, pe neașteptate, în mijlocul pădurii mă neliniști cu totul. Las' că sgomotul putea să atragă luarea aminte a ursului, dar îmi era teamă ca nu cumva somnorosul să-și piardă cumpătul, și căzând tocmai de sus, să-și spargă capul. L'am țâștit de câteva ori, dar nu mă auzii de loc. După câțiva timp însă, spre norocul meu, sforăitul începui să slăbească încet-încet, prefăcându-se, în urmă, într'o suflare liniștită. Nepăsarea asta a lui Razaliu, mă făcu să cred că omul își luase, din cauza întunerecului, orice nădejde să mai împuște, în noaptea cea, ursul. La gândul ăsta, mă prinse o mare părere de rău că plecasem de acasă, lăsând patul moale pentru craca cea aspră de sub mine. Îmi venea să-l strig tare și să-l rog, să lăsăm paza pentru altă dată, dar în clipa aceia tresării: Nu departe de locul nostru de pândă, auzii foșnind frunzele de jos ca sub călcătura unei ființe. Cu svâcnituri repezi în tâmplă, îmi holbai ochii ca să văd dacă vânatul așteptat trecea pe acolo. Dar în întunec, ce puteam să văd? Chiar din pata albă, nu mai rămăsese decât o ușoară licărire. Deodată dispărui și licărirea asta. Am înțeles îndată că ursul se suise pe pradă, întunecând-o cu blana lui neagră. Am întins pușca, însă n'am putut aprinde căci acuma nu mai aveam nici o țintă. Da, când am auzit cum trozneau oasele sfărâmate de colții puternici ai fiarei, am îndreptat țeava omorătoare spre locul de unde venea cronțâiala. Simțiam că inima-mi plutește într'un val de sânge. Pocnetul puștii răsună ca tunul, în văile adormite de-alungul Prahovei. Cum s'a stins ecoul, am ascultat, abia ținându-mi răsuflarea. Nu auzii nici un sgomot. După câteva clipe, tovarășul meu mă întrebă, șoptind înfricoșat:

„L'ai ucis?”

— Nu știu... Am dat la noroc“.

Câțva timp am stat amândoi neclintii în locul nostru, fără să schimbăm o vorbă. Mai târziu i-am șoptit:

„Hai, să ne dăm jos?”

— Să ne dăm jos!... Dacă fiara e numai rănită și sare la noi pe întunec?...

— Atunci ce facem?...“ Am amorțit — ridicai vocea, ne mai putând răbdă.

„Să mai așteptăm puțin... Ba tacii!... Stai... că am găsit lumină...”

Și îndată îl văzui aprinzând un felinar de mână.

Cu mare băgare de seamă, ne-am dat jos din copac. După fiecare pas ne opream, ascultând cu grijă dacă nu mișcă ceva lângă noi. Felinarul aruncă înainte o fășie palidă de lumină, pe când pe margini

întunerecul ne înghițe. La ivirea unei tufe tresăriam ca și când am fi văzut ursul ridicat în două picioare.

Cu mâna pe trăgaciul puștei, cu suflarea oprită, înaintam încet spre locul de primejdie. Deodată lumina felinarului căzu pe crupa albă a bouului. În clipa ceaia îl auzii pe Razaliu răsând:

„Bravo! Ai ucis câinele lui Gheorghe Roșu din Izvoarele!“

Și într'adevăr răsturnat pe masa ursului, zăcea întins, fără mișcare un cogemite câne ciobănesc cât un vițel...

Pisica

*Dorm casele 'n aurul umed de lună,
Fântânile 'și picură stropii...
Subt plopii fantastici pășim împreună,
Abia că mai freamătă plopii.*

*Aproape de pieptu-mi, ca 'n vise de-aproape,
Plăpândul tău boiu se 'n mlădie,
Privirile tale subt pale pleoape
Se schimbă în flacără vie...*

*Iubito, ți-s ochii ciudați și mi-e frică...
— O, iartă! Că mintea mi-e slabă
Ca 'n basme să nu te prefacă 'n pisică
Vr'un negru descântec de babă...*

*Cum luneci ca umbra, ca fulgul, ușoară,
Pe-a uliței lucie piatră,
Cuvintele tale șoptite 'nfioară
De par'că sunt toarse la vatră.*

*Îți simt corpul fraged și-atât de molatec,
Pisicilor leneșe-asemeni;
Pisicilor albe cu părul sălbatec,
Pisicilor cărora semenii.*

*Intruna țin mânele-ți catifelate,
Obrajii îmi ard, ca de pară,
Și ochii mi-s turburi și inima-mi bate...
— Tot caut subt unghii o ghiară...*

*...Curând, într'o noapte de vrăji și de ură,
Când vântul se sbate și plânge,
Fugi-vei departe c'o pradă în gură:
Cu inima-mi plină de sânge...*

LEON FERARIU

FLOAREA BETULIEI

ROMAN DIN EPOCA ASIRO-BABILONIANĂ

DE: STEFAN LÁZÁR.

TRAD. AUTORIZATĂ DE: ALEXANDRU CIURA

XLIII.

— sfârșit —

Capul lui.

„...la arma și...“

Psalmul amuți. Urmă o tăcere mare...

De afară se auzi zângănit de arme. Soldații intrară în biserică, iar în urma lor, poporul năvăli, cu aclamări zgomotoase.

Iudita intră în biserică împletecându-se, încunjurată de valurile poporului. Înaintea ei veni Lia cu straița cea neagră. Poporul îi luă mâna și o conduse strigând către altarul de aramă.

— Iudito! Iudito! — urlau mii de glasuri, dar dintre toate răzbătù glasul dureros alui Salatiel:

— Iudito!...

Grăbi întru întimpinarea ei, dar rămase zăpăcit, plecându-și ochii în jos.

În tăcerea ce urmă, Iudita își veni în ori. Duse mâna la frunte și zise cu glas slăbit, bocitor:

— Am venit... Sunt aici... Unde ești, Lia?

— Aici sunt, stăpână.

Capul începù să i se plece în o parte, dar se reculese.

— Straița...

— Iată-o... — răspuse servitoarea, și luându-o pe Iudita de mână, o duse la altar, în jurul căruia Sfatul bătrânilor stă înmărmurit de mirare.

— L'am adus... — șopti Iudita.

Tăceau cu toții. Lia desfăcù straița scoțând la iveală pachetul.

— L'am adus... — zise pentru a doua oară.

— Ce ai adus, Iudito?... — întrebă Ozia, cu glas încet, cutremurându-se.

— Capul lui Holofern... — răspuse ea.

Sute de glasuri începură să urle; apoi urmă o tăcere de moarte.

— Nu, nu se poate... — șopti ea ducându-și mâna la frunte. — Vai cum mă arde sărutul lui... Nu. E numai vis...

Se zgudui în tot trupul, privi în straiță și se dete înapoi cu groază:

— Vai... Totuș i-am adus capul!

Țipă apoi cu desnădăjduire:

— Capul lui...

Își frecă ochii, apoi își întinse mâna încet cu precauțiune.

— L'am a-dus...

Deodată scoase la iveală capul palid și plin de sânge alui Holofern și îl ridică sus, ținându-l de părul buclat.

— Iată-l...

— Dumnezeu! — urlă sinagoga și în țipetele de groază răsună un hohot îngrozitor și răgușit de om ne-bun; un hohot mai dureros ca izbucnirea lacrimilor.

— Iudito!

Salatiel îngenunchie la picioarele femeii albe... Iudita stă neclintită, ca statuia de marmură a Cheruvimului. Cu toții erau înmărmuriți de groază.

Se auzi un urlet, ce făcù să se cutremure și foisorul sinagogei, sprijinit pe colonne întraurite. Achior, regele amoniților se târi, cu ochii căsați, plecându-se tare:

— El e!

Vorba lui tremură de spaimă și groază.

— E Holofern... capul negru și înfiorător, ce-l vedeți, e al lui!...

Și ca și cum ar fi voit să se convingă singur despre ceea ce spuneă, mai zise odată:

— E al lui... Ho-lo-fern...

Bătù din mâni, se clatină și căzù la pământ, ameițit de spaimă...

XLIV.

Ceea ce știm prea târziu...

Poporul începù să urle răgușit. Fețele tuturor erau galbine de spaimă și groază. Bătrânii se grăbiră spre Iudita, dar ea îi oprì cu un gest. Își ridică mâna, ca un Cheruvim, ce glăsuște; par'că încetase și pâl-păitul luminărilor sfinte!

— Iartă-mă! — plângea Salatiel, sărutându-i sandalele și stropindu-le cu lacrimi...

Femea cea albă râdea încet, vorbind întraiurea.

— Du-te... căci te umple de sânge.

Ochii i se luminară de un zimbet.

— Sângele lui e scump! — zise ea solemn.

Țipă strident:

— Vai!

Apoi răsè blând:

— Nu e așa, că nu mai dorm?

Poporul din sinagogă încremenì căci Iudita privia fix capul însângerat și palid.

— Adonai!

Ea șopti cu glas stins:

— Unde e mâna... cu care îmbrățișă așa de ferbinte... Unde e piciorul?

Zise apoi și mai încet:

— Piciorul, cu care a strivit lumea. Unde e pieptul?... Pieptul, de care mi-am răzimat eu capul zimbitor.

Țipă înfiorător, în întunericul din biserică:

— Și inima lui... ale cărei bătăi le-am ascultat...

Își întoarse privirea dela cap, șoptind înfiorată:

— L-am ucis... A fost... nu mai este... numai capul.

Își roti privirile tulburi, țipând cu durere nemai-pomenită.

— L-am omorît!... ucigașă!

Ozia se apropie de ea pe neobservate și o atinse pe umăr:

— Liniștește-te, copila mea...

Fața Iuditei se împurpură, ea îmbrânci pe bătrân cu mânie:

— Du-te...

Și-l amenință, apoi întorcându-se spre capul tăiat zise, zimbînd înamorată:

— Pentruce ești așa tăcut și așa de palid, scumpul meu? Îmbrățișează-mă... râde-mi... sărută-mă...

Încremenì, își duse mâna la inimă și murmură cu groază:

— Sunt plină de sânge!...

Deodată îi veni în gând, întinse năframa ei de mătasă pe treapta, unde erau vasele pentru jertfă. Luă capul și-l așeză în năframă, privindu-l fix, în vreme ce lumea tăcea îngrozită și uimită.

Îngenunchie înaintea lui, începu să se joace cu bucele lui negre, întrebându-l în glumă:

— Ești supărat? Așa-i, că nu ești supărat?

Cum însă capul rămânea mut, ea începù să-l roage:

— Iubitul meu... Mi-ai jurat pe inelul cel mic, pe sufletul inelului, că mă iubești nespun de mult...

Salatiel începù să plângă cu hohot:

— Iudito...

Iudita sări la o parte, ca atinsă de șarpe, privind pe logodnicul său, cu ochii plini de sânge:

— Ce vrei? Du-te, să nu te mai vad...

Privirea ei eră înfiorătoare; Salatiel se dete îndărăt...

— Cărați-vă cu toții...

Își duse mâinile la frunte, mângâindu-și părul despletit. Apoi bătù din palme, degetele i se încleștară nervos și ea strigă sbătându-se în chinuri:

— Știu... Acum știu... Am omorît pe Holofern... cu care nu se poate compară nimeni. Popor al Betuliei depărtează-te din casa lui Dzeu și a durerii... Mâna unei femei va salvat... O femeie va redat vieața, dar și-a săpat singură mormântul...

Îl observă pe Salatiel și țipă, șuerând:

— Lașule! Pentruce nu l-ai ucis tu?...

Plângea și plecându-se asupra capului celui negru îi șoptea cu dragoste:

— Iubitul meu, iubitul meu...

Îngenunchie în fața lui, smulgându-și părul cu desnădăjduire.

— Trezește-te, o trezește-te... căci te iubesc, te ador... pe tine te ador Holofern...

În casa lui Dzeu și a durerii ea mărturisea veșnica suferință a femeilor; eterna taină a inimei femeiești... O Adonai! Ce lege sfântă și maiestos de necuprinsă este aceea, că femea niciodată nu iubește pe cel ce o adoară și ucide întotdeauna, pe acela, de care e înamorată!...

Cărți primite la Redacție: Noua lege militară

M. Simionescu-Râmnicănu: Propilee artistice, articole teoretice și dări de seamă. Prețul cor. 2.50.

* * * *Din vremile Prorocilor,* cunoscute pentru zile de azi. Prețul 24 fil.

□ □ □

Scrisori dela Redacție

MANUSCRISELE NU SE RETRIMIT

I. Am citit cu băgare de seamă și poezia „Lângă cruce”, trimisă acum, dar cum v-am spus și în rândul trecut, va trebui să vă mai deprindeți, pentru că să puteți scrie bine. — Vă mulțumim totodată de promisiunea făcută.

O. T. „Viorele” nu se poate publica. Poezie slabă, de diletant.

T. G. Articolul dtră trece peste măsura noastră și de aceea vă rugăm să scuzăți, că nu-l putem publica.

B. N. Traducerea dtră din *O. Wilde* nu e destul de bună. Trebuie să puneți mai multă poezie în limbaj și să nu vă țineți strict de instrucția limbii străine, din care a-ți tradus.

I. B. Aceasta e nepublicabilă.

RECLAME ȘI ANUNȚURI

se primesc la administrația revistei „Cosinzeana”

CU PREȚURI MODERATE

Din multe legi, ce s'au adus în ciclul parlamentar de acum, una dintre cele mai de seamă e fără îndoială: *legea militară nouă*, care prescrie schimbate în multe privinți legăturile cetățenilor cu armata. Cum fiecare cetățean începând cu 18 ani și până la 42 are strânse legături cu aceasta, — „*Librăria S. Bornemisa*” a făcut un bun serviciu dând în mâna publicului:

Noua lege militară

în traducerea pe înțeles a dlui sublocotenent Al. Hamat. Cine dorește se aplece, că *noua lege militară* ce favorizează acoardă, cu ce motive se poate cere serviciul de 10 săptămâni, apoi dreptul de voluntar și altele, aici le găsești pe toate tâlcuite și însoțite de câteva modele de rugare — așa că nu are nevoie să ceară dela unul și dela altul informații cari de multeori sunt greșite, — căci aci le află pe toate.

Cartea costă franco 2 coroane. Se poate comanda la „*Librăria S. Bornemisa*” în Orăștie.

Depozit românesc

de

PIANE ȘI ARMONIURI
în Sibiu, str. Cislădiei 7.

Piane și pianine din cele mai bune fabrici din Austria și Germania, în nuc mat sau poleit, în lemn negru, mahagon, palisandru veritabil, construcțiune modernă, cadru pancerat, agrafe, moderator etc., — se pot cumpăra **cu preț foarte favorabil** în depozitul meu. Transportul și pachetarea sunt **gratuite**. Școalele, reuniunile de cântări și alte instituții culturale primesc favor special.

Armoniuri de școală
bune și solid lucrate.

Rog sprijinul onoratului public român.

Cu distinsă stimă:

TIMOTEI POPOVICI,

profesor de muzică

Sibiu—Nagyszeben

Strada Cislădiei 7.

8-

„*Librăria Națională*” S. Bornemisa

Orăștie—Szászváros

Cele mai noi
cărți literare!

Dragoslav: Volintirii, nuvele, cor. 1:80
Emil Țișca: În Constantinopol „ 2—
I. Ieșan: Secția Paterană în
Balcani și în Dacia
Traiană „ 10—
A. Lupeanu: De vorbă cu să-
tenii „ 0:70
St. G. Sergent: Amintiri din
războiul dela 1877—78 „ 2—
Rodica: Carte de bucate „ 3—
Dr. Grünfeld: Viața sexuală „ 1—
Dr. Sterian: Cum putem mări
cantitatea de viață „ 1:50
Demetriad: Visul lui Ali „ 2—

V. Eftimiu: Cocosul negru . cor. 2:50
M. Simionescu-Râmnicănu:
Propilee artistice „ 2:50
E. Lovinescu: Aripa morții,
roman „ 1:80
G. Ionescu-Sișești: „Călător”,
impresii „ 1:50
B. Dumbravă: Pandurul, roman „ 3—
Locusteanu: Cincizeci figuri
contemporane „ 2:50
Apostolescu: Istoria literaturii
moderne „ 0:20
Ion Agârbicean: Schițe și po-
vestiri „ 2—

Cele mai noi
cărți literare!

Pentru porto să se trimită deosebit 20 bani de-o carte. Comandele se execută cu cea mai mare promptitudine. *Librăria* e provăzută cu un bogat depozit de cărți literare, și la dorință procură și cărți cari îi lipsesc. Mai are mare depozit și de hârtie de cancelarie și pentru scrisori, cerneală și recvizite școlare. Cereți catalogul gratis și franco.